

1. Кіра П'ятецька, HRD Ardis Group. Тримаємось разом: 5 порад для команд про роботу під час війни. Режим доступу: <https://hrliga.com/index.php?module=news&op=view&id=24023>
2. Богдана Денисюк, HR Marketing Manager, Terrasoft. Як війна змінює корпоративні культури: сприйняття працедавця, гнучкість та зв'язки у командах. Режим доступу: <https://budni.rabota.ua/ua/hr/yak-viyna-zminyuue-korporativni-kulturi-spriynyattya-pratsedavtsya-gnuchkist-ta-zv-yazki-u-komandah>
3. Гриценко Н. В. Корпоративна культура як елемент системи управління персоналом / Н. В. Гриценко // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків: НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 17-20.

УДК 334.02

Денисенко М.П. д.е.н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну
Лесюта Н.Ю. студентка гр. МГМЕк-1-21
Київський національний університет технологій та дизайну

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах змін структури ринку праці змінилася роль малого та середнього підприємництва, розвиваються напрями державної підтримки його розвитку, особливо в умовах воєнного стану.

Малий та середній бізнес вважається тією складовою економіки кожної держави, яка забезпечує її життєздатність [1]. Власники малого та середнього бізнесу є самостійними у прийнятті рішень щодо ринків і товарів, цін і асортименту, найму персоналу і визначення рівня заробітної плати і багатьох

інших питань господарського життя. Вони, зазвичай, самостійно ведуть господарську діяльність та створюють робочі місця для інших громадян, підтримуючи рівень працевлаштування.

У середовищі малого бізнесу складається парадоксальна ситуація: дрібні господарські одиниці можуть бути цілком самодостатніми, але з іншого боку, вони часто потребують підтримки, перш за все від держави.

У країнах Європейського Союзу існує суттєва кількість способів державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва, зокрема, цільові державні програми, що передбачає фінансову, інформаційно-просвітницьку та освітню підтримку підприємців. Інтеграція України до світового економічного простору пов'язана не лише з вирішенням питань правового врегулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва, а й з розробленням механізмів підтримки підприємницької діяльності, значення яких виросло у зв'язку з війною. Зараз актуальності набувають пошуки нетрадиційних способів підтримки підприємництва в умовах зруйнованої економіки, дефіциту ресурсів, зниження доходів населення, ризику переміщення воєнних дій на інші території країни.

Малі підприємства завдяки загальновизнаним перевагам – мобільності, швидкої пристосованості до змін споживчого попиту, порівняно невисокому рівню експлуатаційних витрат тощо, сприяють зниженню товарних диспропорцій на ринках; створюють виробництва, не цікаві для великого бізнесу; забезпечують зайнятість і зростання доходів населення. Саме малі підприємства надають індивідуалізовані послуги, максимально пристосовуючись до потреб споживачів.

Щодо підтримки ресурсного забезпечення малого та середнього підприємництва, насамперед, заслуговує на увагу державна програма «Доступні кредити 5-7-9%», запроваджена Постановою КМУ від 21 жовтня 2021 р. № 1106 [2]. Дія програми зокрема поширюється на фізичних осіб-підприємців з беззаставними кредитами до 1 млн грн, процентна ставка за якими буде

компенсуватися державою з 23 % до 12 % річних. Офіс розвитку малого та середнього підприємництва пропонує донорські програми, які передбачають навчання. «YouControl» запустив безкоштовний онлайн-курс з комплаєнсу», «Biz Camp для малого та середнього бізнесу», Ініціатива ЄБРР «Корисні ноу-хау під час кризи», призначена для малого бізнесу в умовах воєнного стану, програма «GoEXPORT: вихід на нові ринки», навчальний курс «Європейські гранти для культурних та креативних проєктів» [3]. На онлайн-платформах також безкоштовно представлено курси у форматі освітніх відео-роликів, де можна дізнатися, як відкрити власний бізнес, правильно вести бухгалтерський облік, скласти фінансовий план, отримати фінансування на розвиток власного стартапу, просувати продукт і бути ментором [4].

Однак, розглянуті заходи державної підтримки малого та середнього бізнесу не враховують тенденції поширення неповної зайнятості, що особливо яскраво проявляється в періоди економічних криз, складних структурних перебудов, воєнних дій та інших форс-мажорних обставин, які викликають хвилі міграції.

Необхідність державної підтримки малого та середнього бізнесу зумовлюється не лише економічною вразливістю (обмеженістю матеріально-технічної бази та фінансових ресурсів, обмеженістю локальних ринків та можливостей для розвитку), а й новітніми тенденціями розвитку ринку праці і структурними зрушеннями в економіці. Під час воєнного стану зростає також роль наставництва серед підприємців, обмін досвідом, проведення безкоштовних семінарів із представниками фінансових, податкових та інвестиційних структур.

Література

1. Гевлич Л. Л., Гевлич І. В./ Державна підтримка вітчизняного малого бізнесу: стан та перспективи. Економіка і суспільство.- 2017. - Вип. 11

2. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і 29: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2021 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2021-%D0%BF#Text>.
3. Уряд розширив програму фінансової держпідтримки малому бізнесу. URL: https://biz.ligazakon.net/news/207122_uryad-rozshiriv-programufnansovo-derzhpdtrimki-malomu-bznesu.
4. Дія. Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua>.

УДК 351:004](477)

Світлична Д.І.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Чала Т. Г., к. е. н., доцент,

кафедра статистики, обліку та аудиту

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЦИФРОВА ДЕРЖАВА

«Держава у смартфоні» або «Цифрова держава Дія» (Держава І Я) – це наймасштабніший цифровий проект сучасної України, який був створений для взаємодії громадян і бізнесу з державою. Реалізацією проекту займається Міністерство цифрової трансформації [1].

В Україні з 2020 року активно розвивається цифрова галузь, зокрема портал і додаток «Дія». Цифровізація – це майбутнє нашої країни і можна сказати що це майбутнє вже тут. Документи в смартфоні дуже полегшують життя людей, більше не потрібно носити із собою купу документів тільки телефон – у ньому є все необхідне. Непотрібно у більшості випадків ходити до ЦНАПу – потрібно просто зайти у застосунок і все. Ще 3 роки тому це могло здатися фантастикою, а сьогодні це реальність. Кожного року, кожного місяця